بسم الله الرحمن الرحیم

الحمد لله رب العالمین والصلوة علی نبیه محمد وآله اجمعین این مختصر
است در معرفت اسطرلاب مشتمل بر بیست باب است باب اول
در القاب آلات وخطوط ودوایر اسطرلاب آنچه علاقه در وی است
حلقه بود وآنچه حلقه در وی باشد عروه خوانند وبلبنوی که عروه بر وی
بسته باشد از اکرسی خوانند وآنچه کرسی بر وی باشد وصفایح وغیر آن
در وی باشد از ام حجره وام خوانند وصفحها در حجره بود و بر روی صفحها صفحه
مشبکه را عنکبوت وشبکه خوانند ودائره که بر روی حجره بود به سیصد و
شصت قسمت کنند وابتدا از خطی کنند که بر کرسی باشد وبعلاقه پیوندد
و بر جانب راست بر توالی هر پنج وده را رقم بر نوشته باشند آن را اجزاء
حجره خوانند و بر ظهر اسطرلاب یعنی بر پشت حجره دو خط مستقیم بر زوایای قائمه
کشیده باشند یکی از جانب علاقه آید آن را خط علاقه وخط وسط السماء
خوانند ونیز خط نصف النهار وخط سمت الرأس وخط انتصاف
گویند وخط دیگر را خط مشرق ومغرب وخط الاستوا خوانند ودائره که بر
پشت حجره کشیده باشند بدین خطها چهار قسم متساوی شود ربعی از دو
ربعی که از دو جانب کرسی بود بنود قسم کرده باشند آن را اجزاء ارتفاع خوانند

بنود وباشد که هر دو ربع را قسمت کرده باشند و بر یکی ربعی از دو ربع
که در شیب بود اجزاء ظل نقش کرده باشند و بر صفایح دوایر بسیار
کشیده باشند از آن جمله سه دائره متوازی بود که مرکز هر سه دائره
مرکز صفحه باشد آنچه در میان بود مدار رأس الحمل والمیزان بود وآنچه
بیرون بود مدار رأس الجدی وآنچه در اندرون بود مدار رأس السر
طان بود واین در اسطرلاب شمالی بود ودر اسطرلاب جنوبی مدار
رأس الجدی در اندرون بود ومدار رأس السرطان بیرون ودوائر
دیگر که بر روی یکدیگر کشیده باشند ومرکز آن نه مرکز صفحه بود بعضی از آن
دوائر تمام وبعضی ناتمام باشند از دوائر مقنطرات خوانند واین
بر قسم فوق الارض بود از صفحه وآنچه میان همه دوائر بود و بر مرکز
او علامت ص کرده باشند آن را سمت الرأس خوانند وآنچه بر کرانه کرانا
تمام بود از افق مشرق ومغرب خوانند ودو خط مستقیم که بر مرکز صفحه
قطع شوند یکی را که به علامت ص کشیده باشند خط وسط السماء خوانند
ونصف النهار وخط دیگر را خط مشرق ومغرب خوانند وخط الاستوا
از آن یک نیمه که با جانب راست بود خط مغرب خوانند ویک نیمه که با جانب

Copyright © King Saud University